

Van Niet-Pluis naar Diagnose

11 november 2021

Jeroen J. de Vries, neuroloog

Indeling

- **Hoe herken je dementie?**
- **Verschillende oorzaken dementie**
- **Hoe diagnosticeer je dementie?**
- **Take-home messages**

A --> B

Table 2. *Estimated duration (years) from symptom onset to diagnosis for each dementia subtype and test statistics for the differences between young- and late-onset AD and VaD*

Diagnosis	YOD		LOD		Total	
	Mean (S.D.)	<i>n</i>	Mean (S.D.)	<i>n</i>	Mean (S.D.)	<i>n</i>
All	4.4 (3.1)	235	2.8 (2.1) ^a	167	3.8 (2.8)	402
AD	4.2 (3.0)	139	3.0 (2.2) ^b	122	3.6 (2.7)	261
FTD	6.4 (3.6)	29	3.3 (2.1)	3	6.1 (3.5)	32
VaD	3.9 (2.7)	35	2.2 (1.8) ^c	33	3.1 (2.4)	68
Other	4.1 (3.3)	32	3.4 (1.3)	9	4.0 (3.0)	41

AD, Alzheimer’s disease; VaD, vascular and mixed dementia; YOD, young-onset dementia; LOD, late-onset dementia; S.D., standard deviation; FTD, frontotemporal dementia.

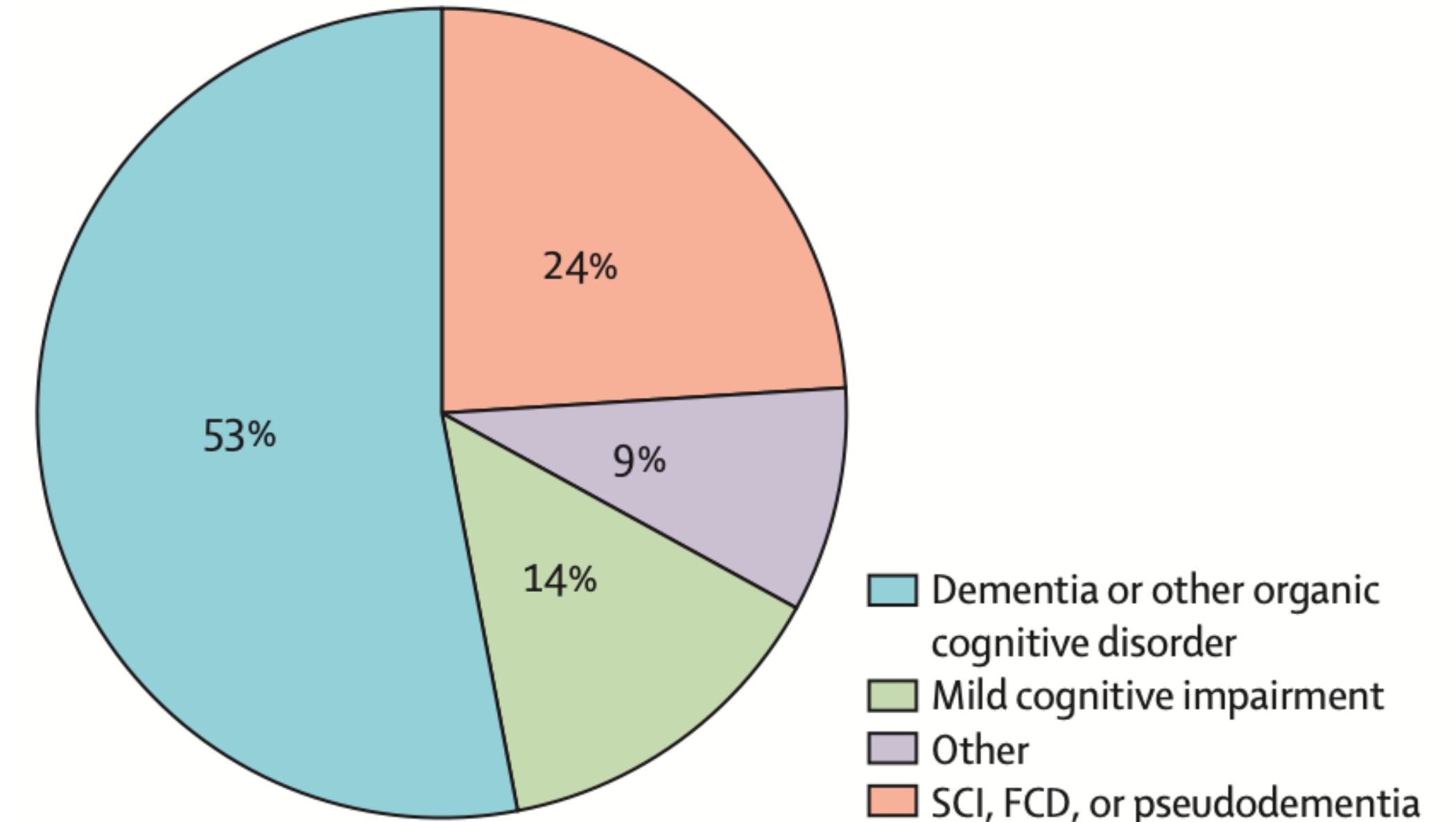
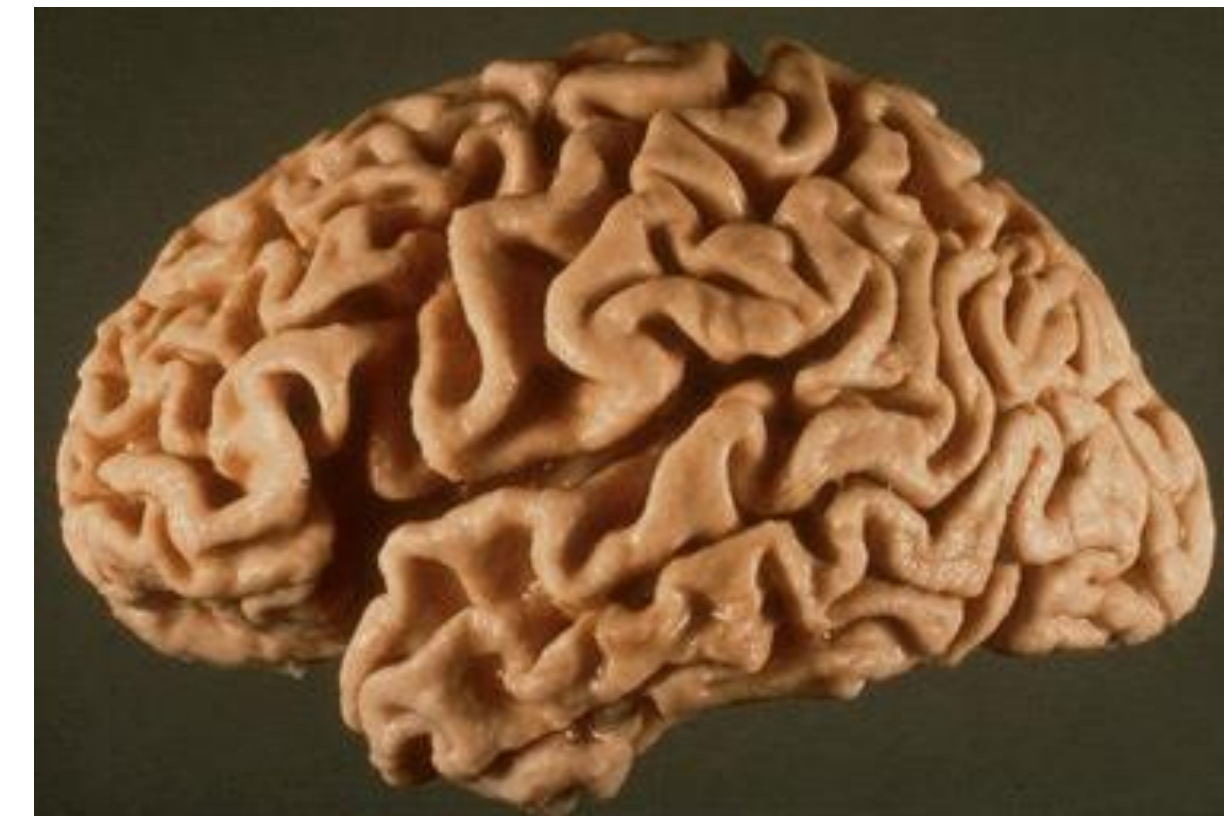
Van Vliet et al. *Psychological Medicine* 2013; 43: 423-32

Atlantic HighWay, Noorwegen

(vroeg) Kenmerken Dementie

1. Afspraken vergeten.
2. Moeite met het opnemen of aanleren van nieuwe informatie/werkwijze
3. Stemningswisselingen of onverschilligheid
4. Overzichtsverlies op het werk
5. Gedragsveranderingen
6. Gebruik van eenvoudiger taal en moeite om woorden te vinden
7. Karakterverandering
8. Moeite hebben met het bedienen van apparaten
9. Behandeling van de klachten heeft geen effect

Bron: Alzheimer Nederland

McWhither et al. Lancet Psychiatry 2020; 7: 191–207

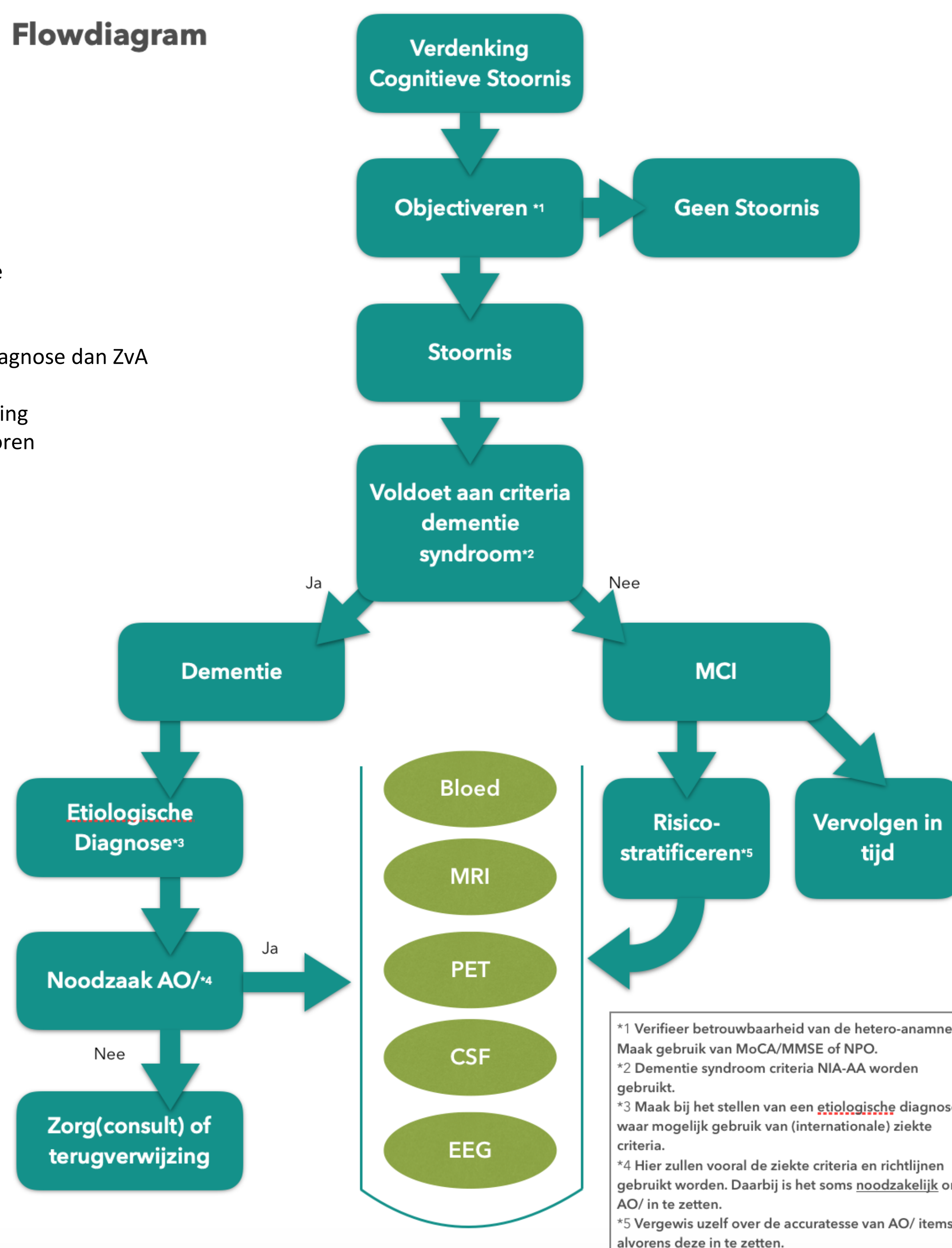
10. Verandering van rol

Flowdiagram

Verwijsindicaties (NHG)

- Behoeftte aan zekerheid diagnose dementie
- Behoeftte aan een nosologische diagnose
- **Dementie op jonge leeftijd**
- Vermoeden op een andere nosologische diagnose dan ZvA of VaD, bijvoorbeeld FTD
- Vermoeden op een behandelbare aandoening
- Bijkomende somatische of psychische factoren

PREVALENTIE 20.000 PATIËNTEN
INCIDENTIE 0.4 PER 100.000 PER JAAR

Dementie syndroom

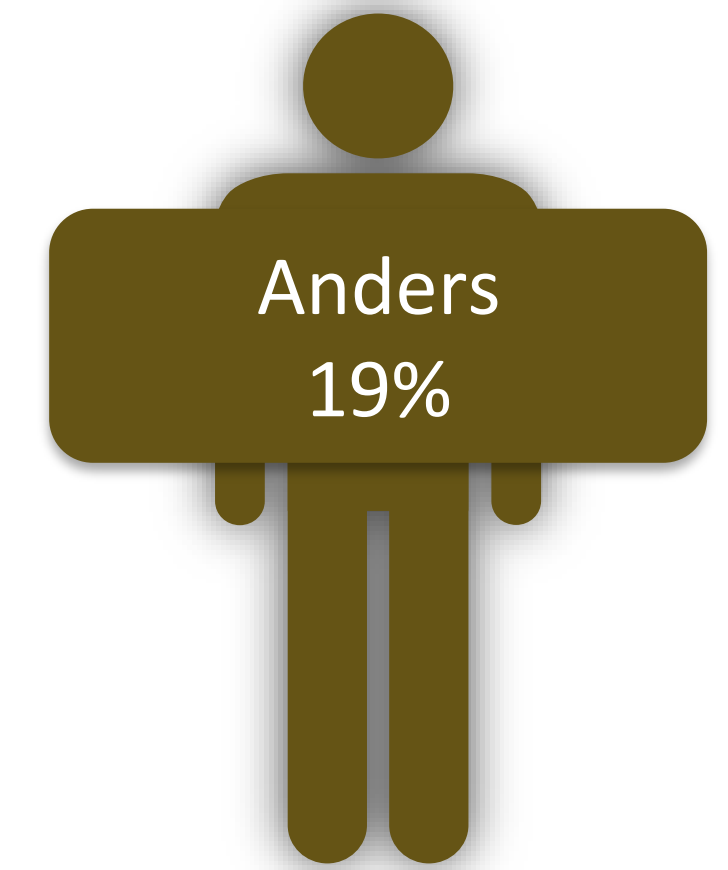
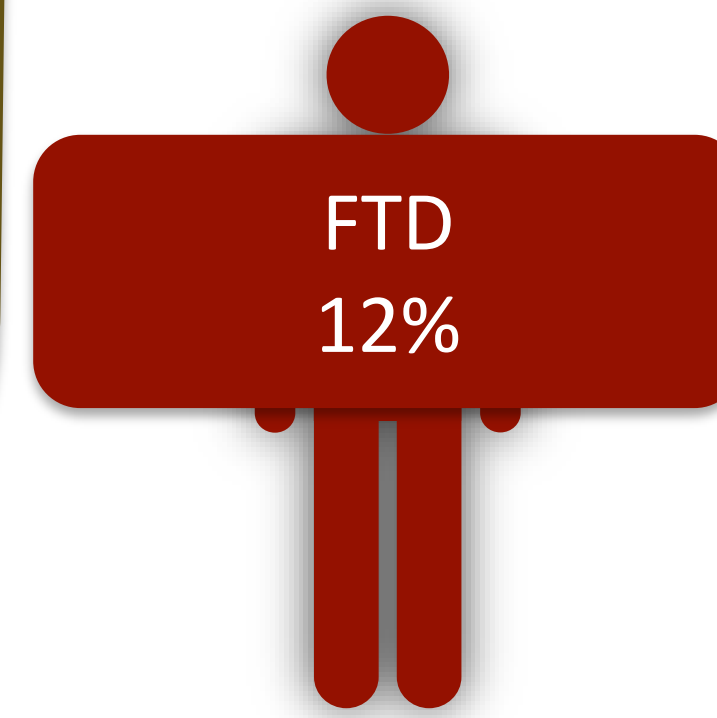
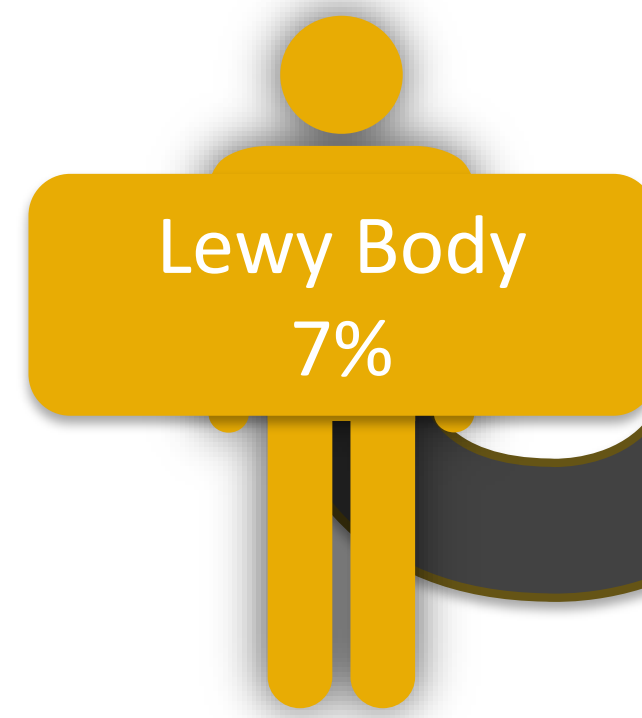
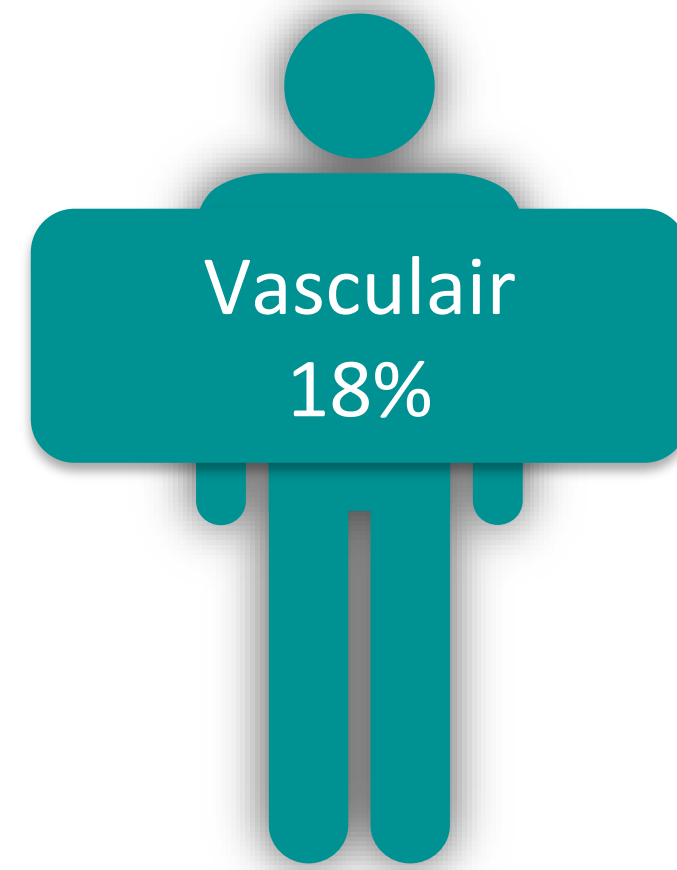
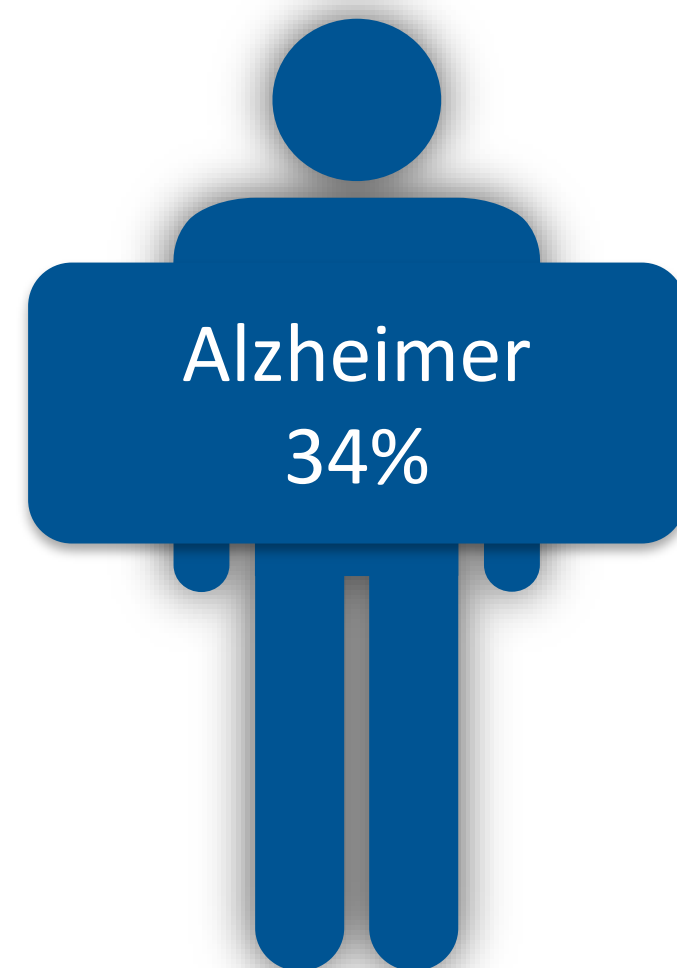
Van dementie is sprake wanneer er cognitieve of gedragssymptomen zijn die:

- A. Interfereren in het dagelijks werk en/of bezigheden; en**
- B. Een duidelijke achteruitgang betekenen van voorgaand niveau van functioneren; en**
- C. Niet worden veroorzaakt door een delier of ernstig psychiatrisch lijden.**
- D. Cognitieve tekorten worden geobjectiveerd door een combinatie van:**
 - 1. Anamnese en heteroanamnese van een betrouwbare informant.
 - 2. Cognitieve screening of neuropsychologisch onderzoek.

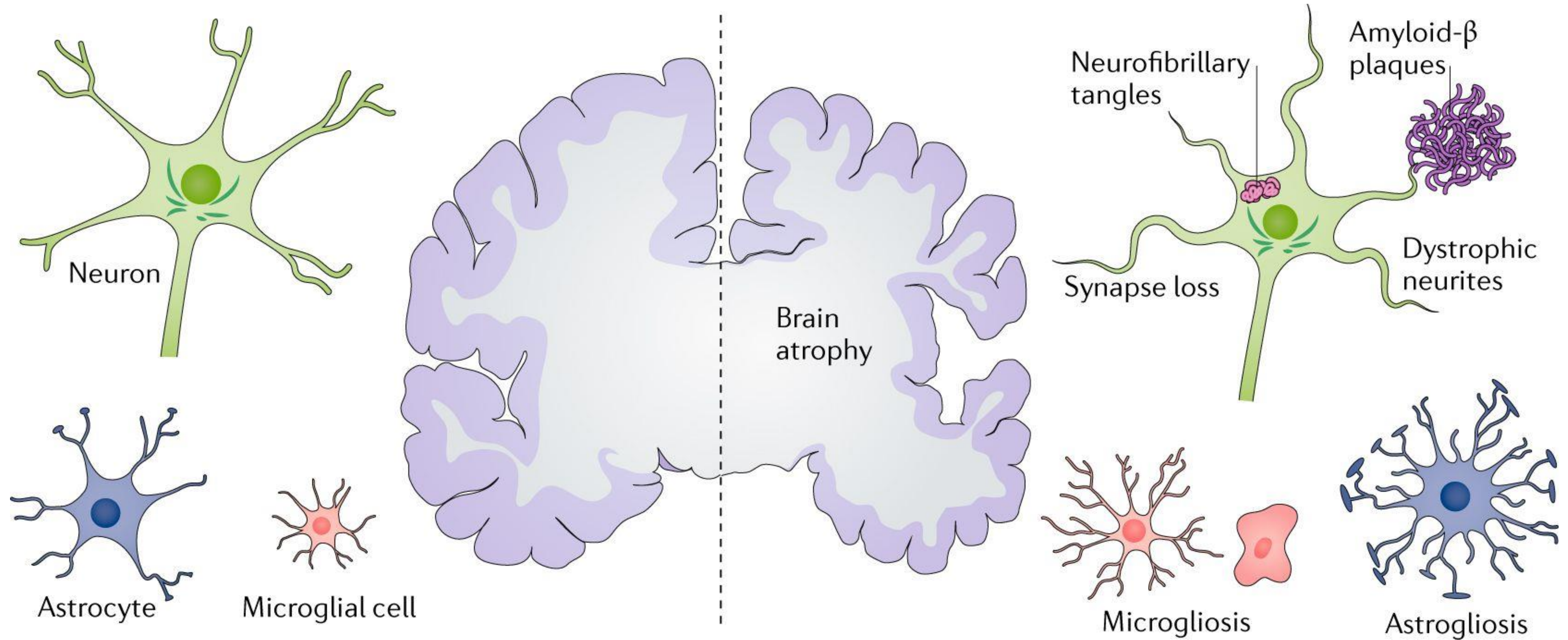
Dementie

<65 jaar

Degeneratief
Inflammatoir
Infectieus incl. prionziekten
Toxisch / Metabool /
Deficiënties
Mitochondriaal
Lysosomaal
Leukodystrofieën
Structureel (trauma,
(para)neoplastisch)
Reversibel (epilepsie)
Endocrien

ZvA Pathologie

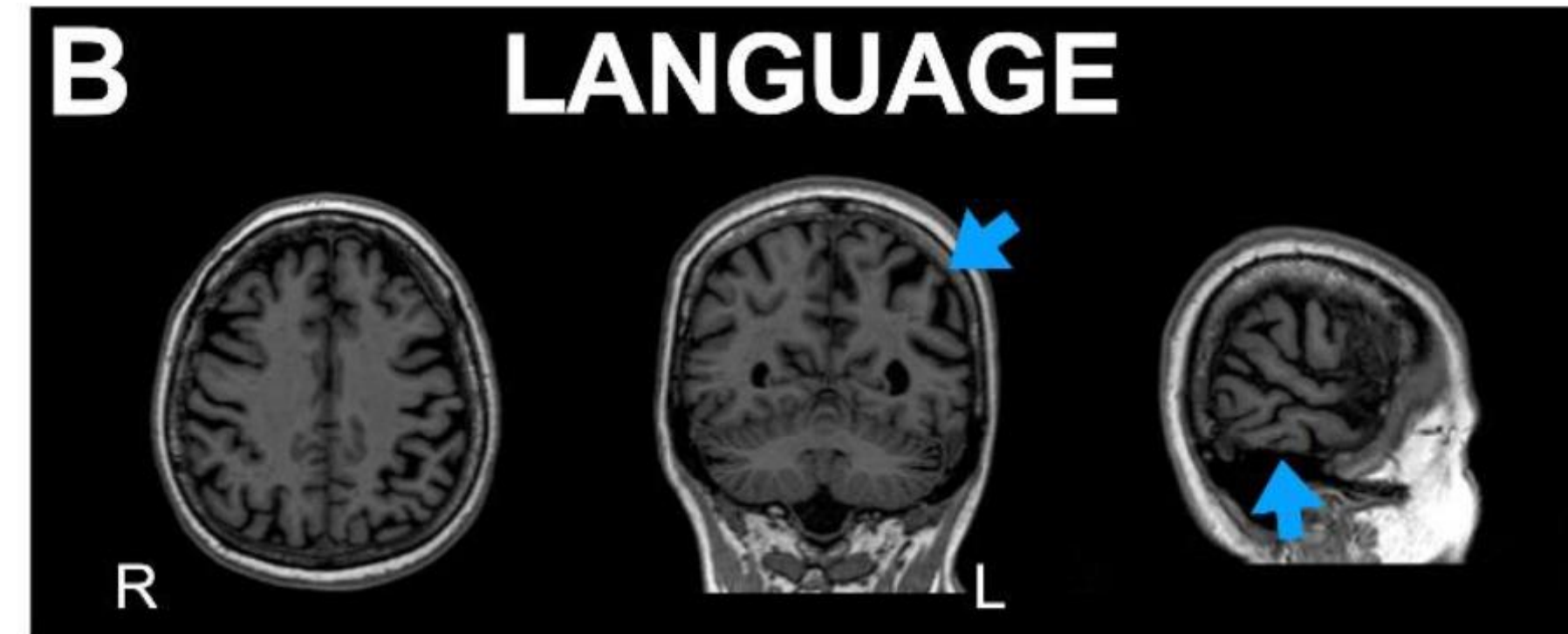
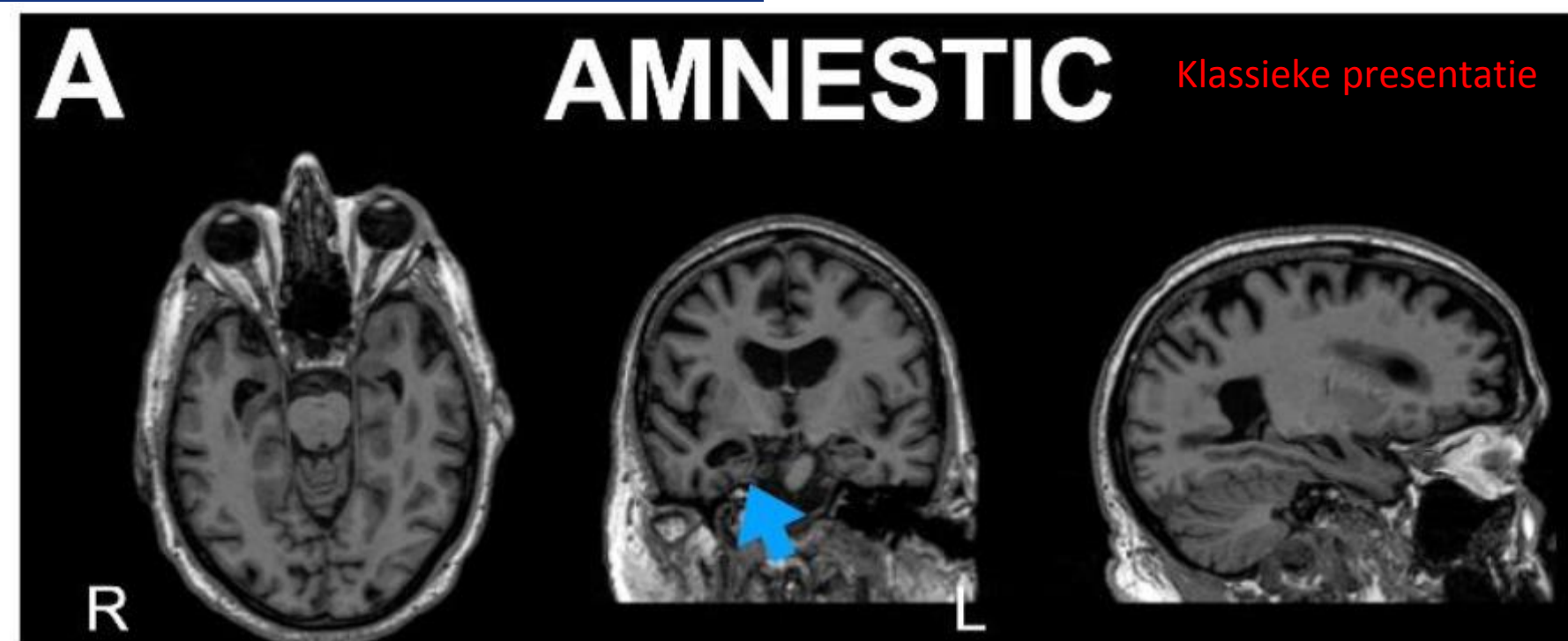

Alzheimer varianten

Vergeetachtigheid
Desoriëntatie
Taalklachten
Hallucinaties

Alzheimer varianten

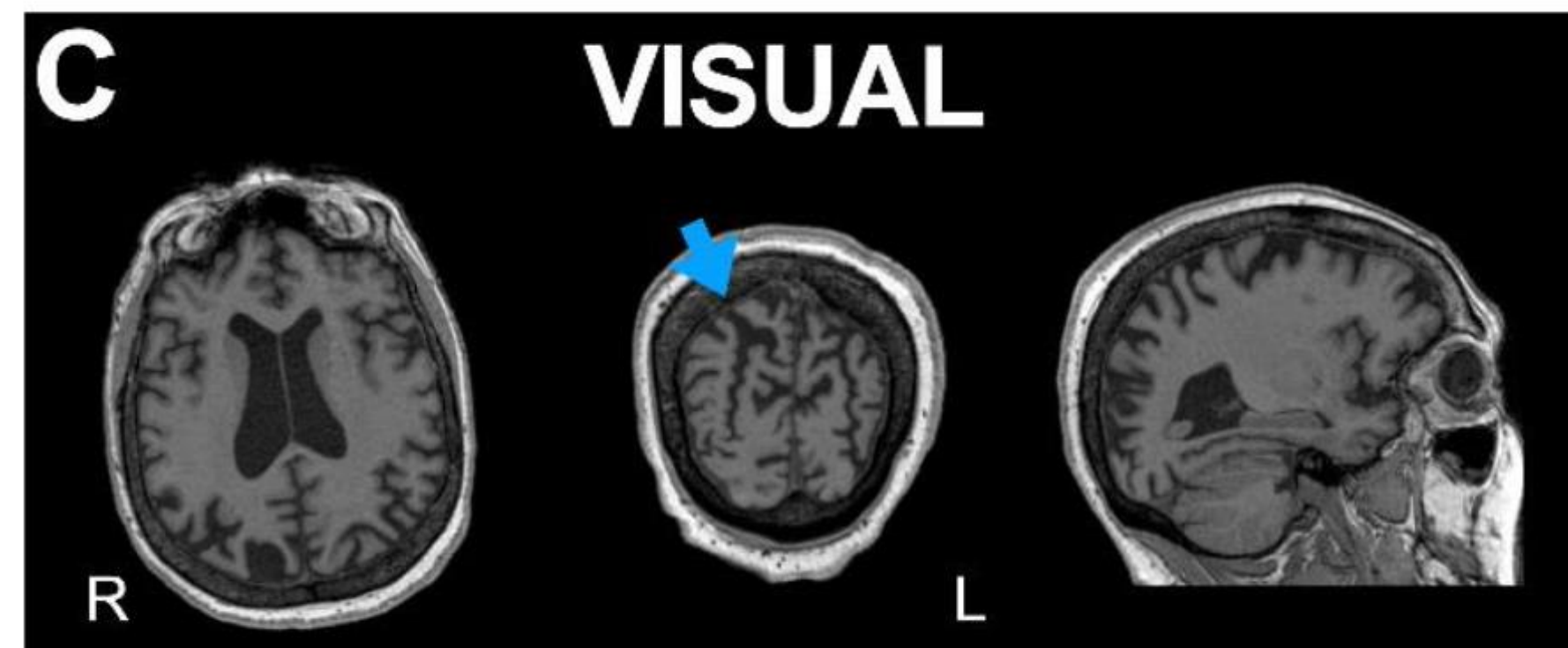

Klinische kenmerken:

- Woordvindstoornis
- Onvermogen zin nazeggen
- Phonologisch fouten

Initiële verdenking:

- Herseninfarct
- PPA ihkv FTD

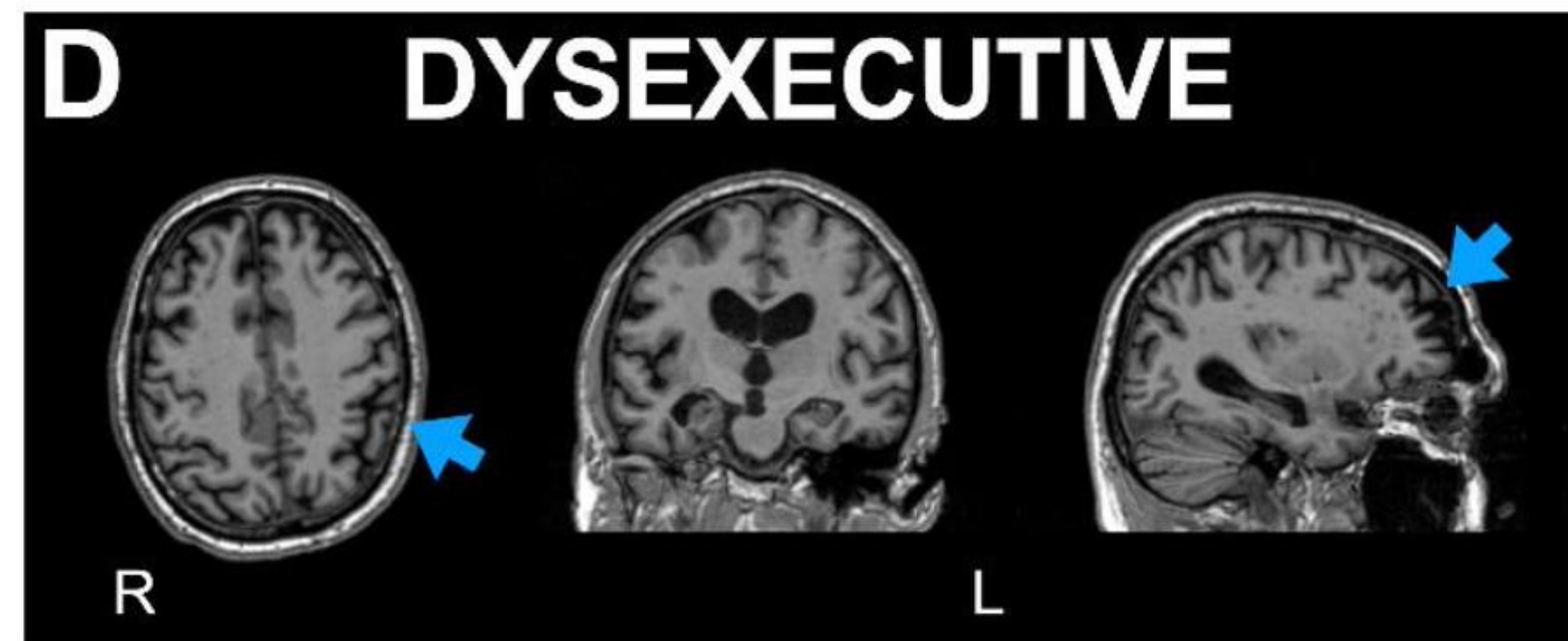

Klinische kenmerken:

- Visuele perceptiestoornis
- Apraxie
- Dyscalculie

Initiële verdenking:

- Oog probleem
- Functionele stoornis

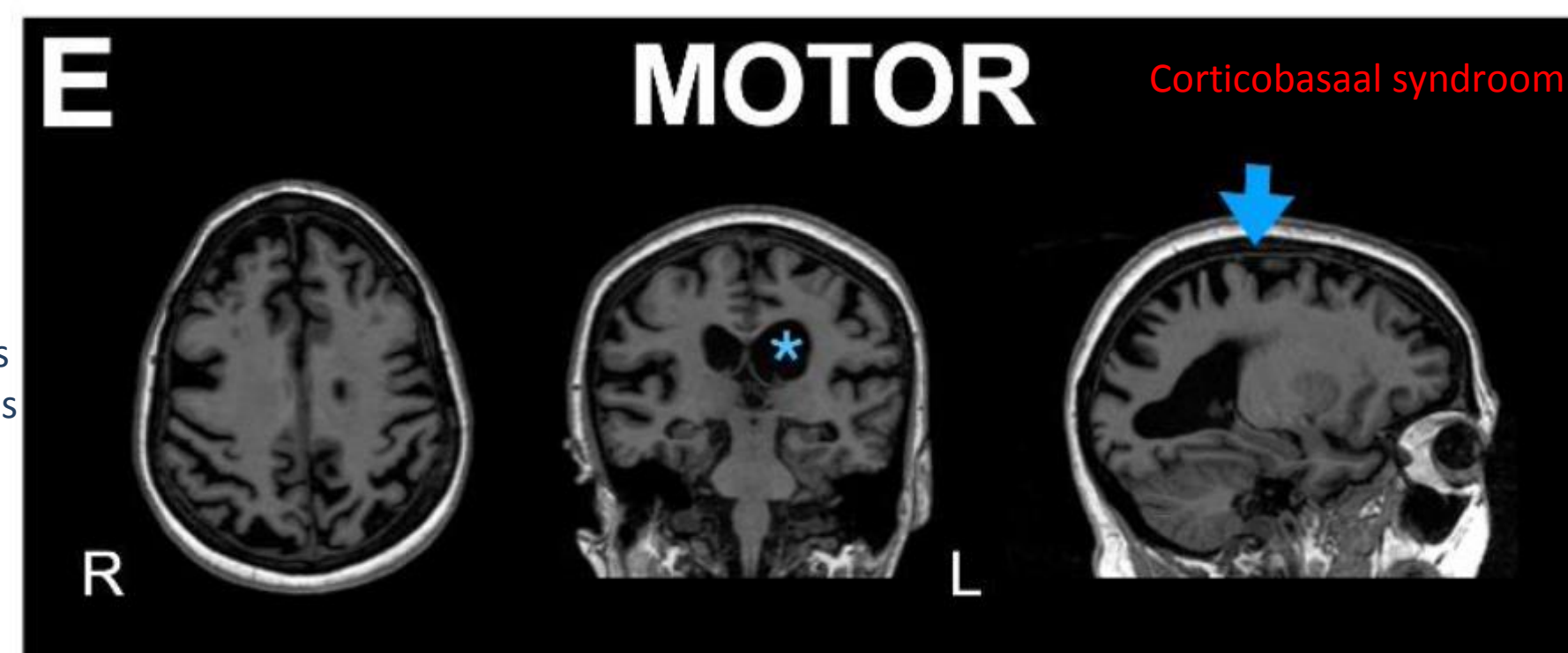

Klinische kenmerken:

- Stoornis werkgeheugen
- Verminderde flexibiliteit
- Disinhibitie gedrag

Initiële verdenking:

- Psychiatrische diagnose
- VaD

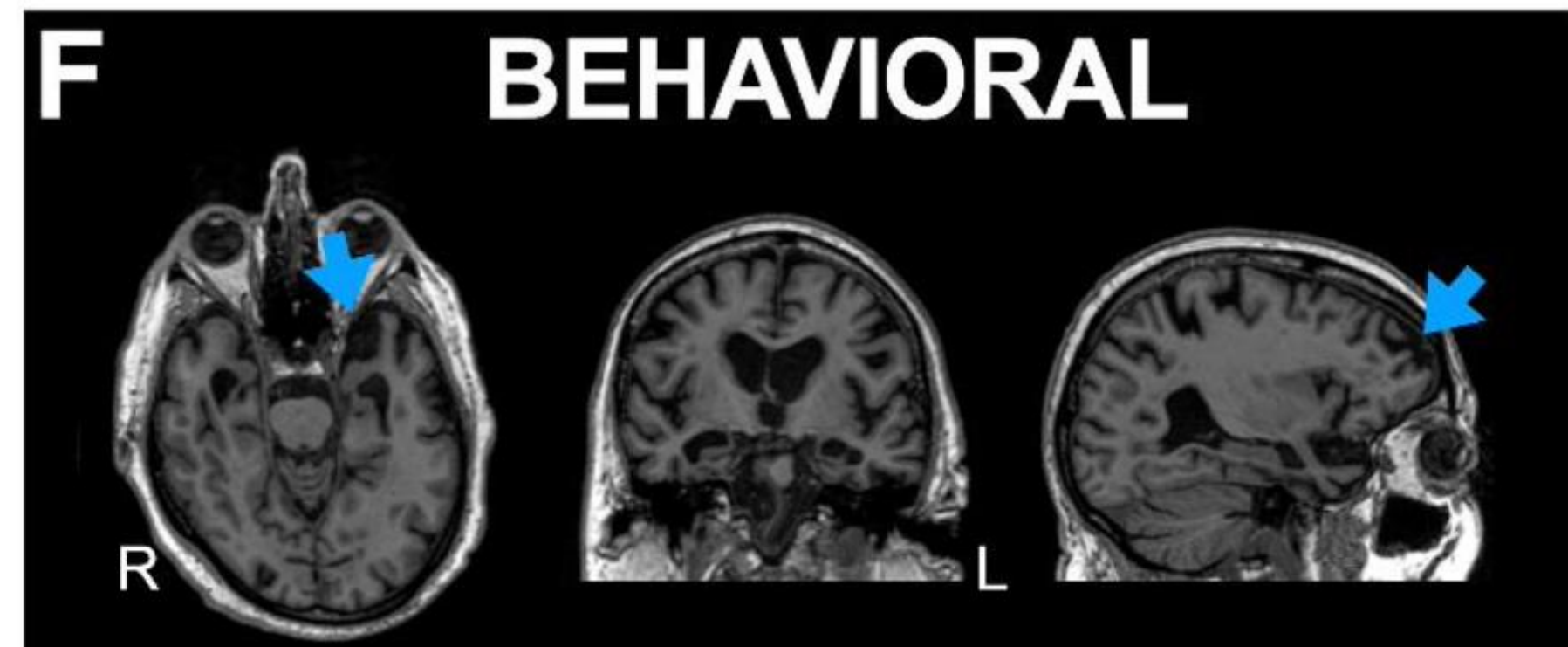

Klinische kenmerken:

- Parkinsonisme
- Myoclonus
- Apraxie
- Alien limb
- Corticale sensore stoornis
- Executieve functiestoornis

Initiële verdenking:

- Parkinson
- Parkinson-plus

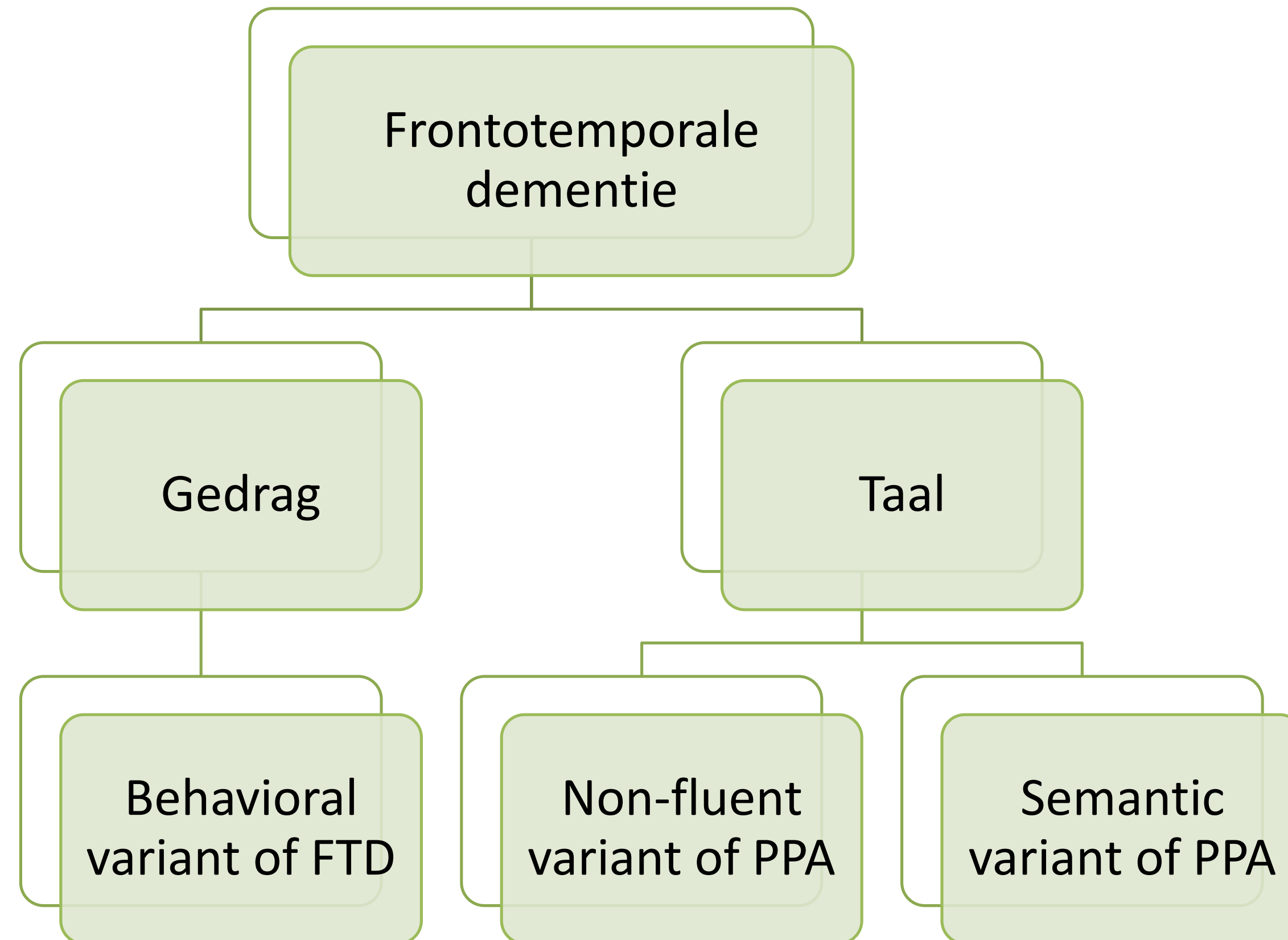

Klinische kenmerken:

- Stoornis in gedrag
- Disinhibitie
- Apathie

Initiële verdenking:

- bvFTD
- Psychiatrische diagnose

Vroege kenmerken:

- Apathie
- Disinhibtie
- Verlies sympathie/empathie

Bijkomende kenmerken

- MND (15%)
- Parkinsonisme (30%)

Vroege kenmerken:

- Veranderde en langzame spraak

Associaties met:

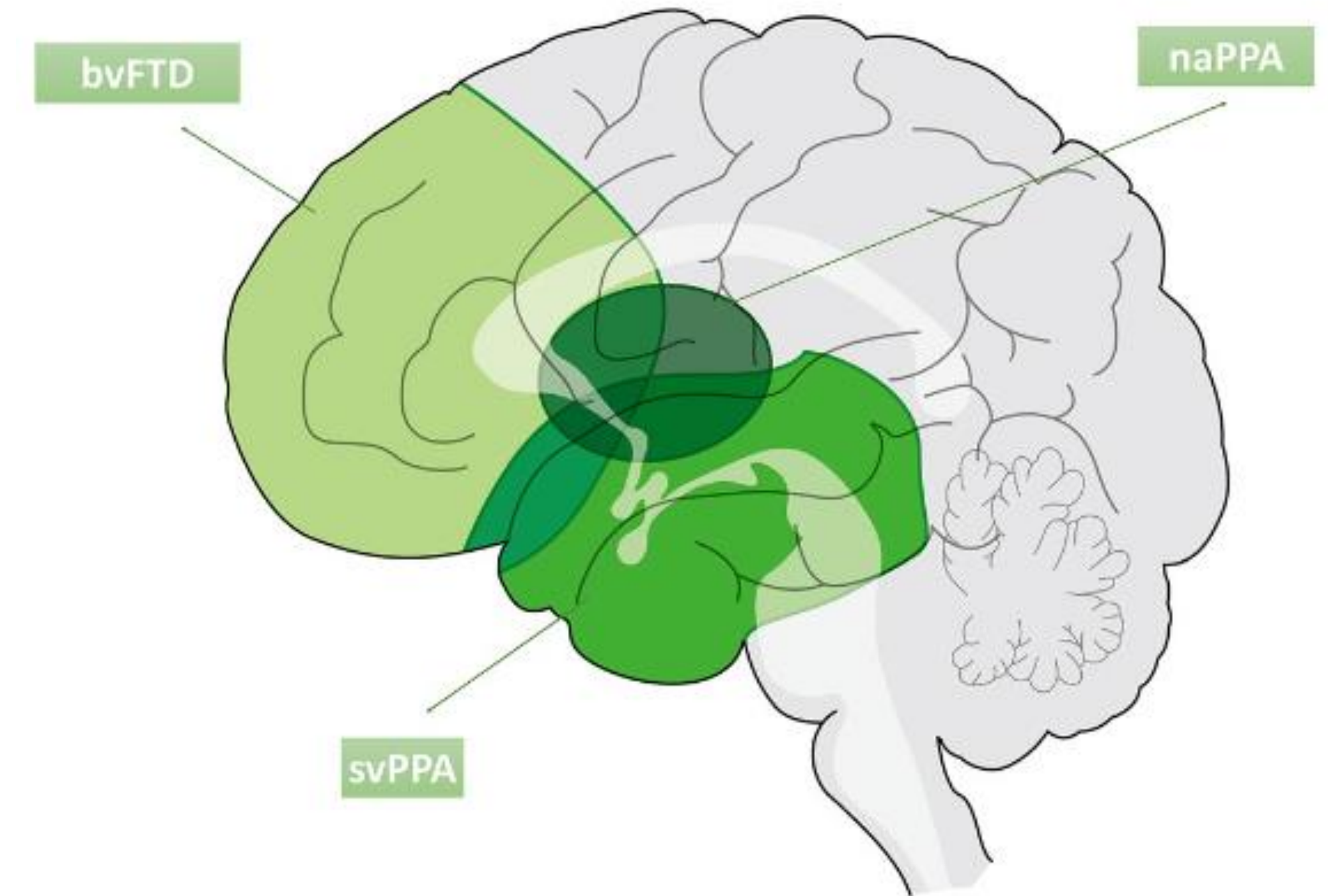
- PSP
- CBD

Vroege kenmerken:

- Re: Emotioneel ontkoppeld, mentale inflexibiliteit,
- Li: Anomie

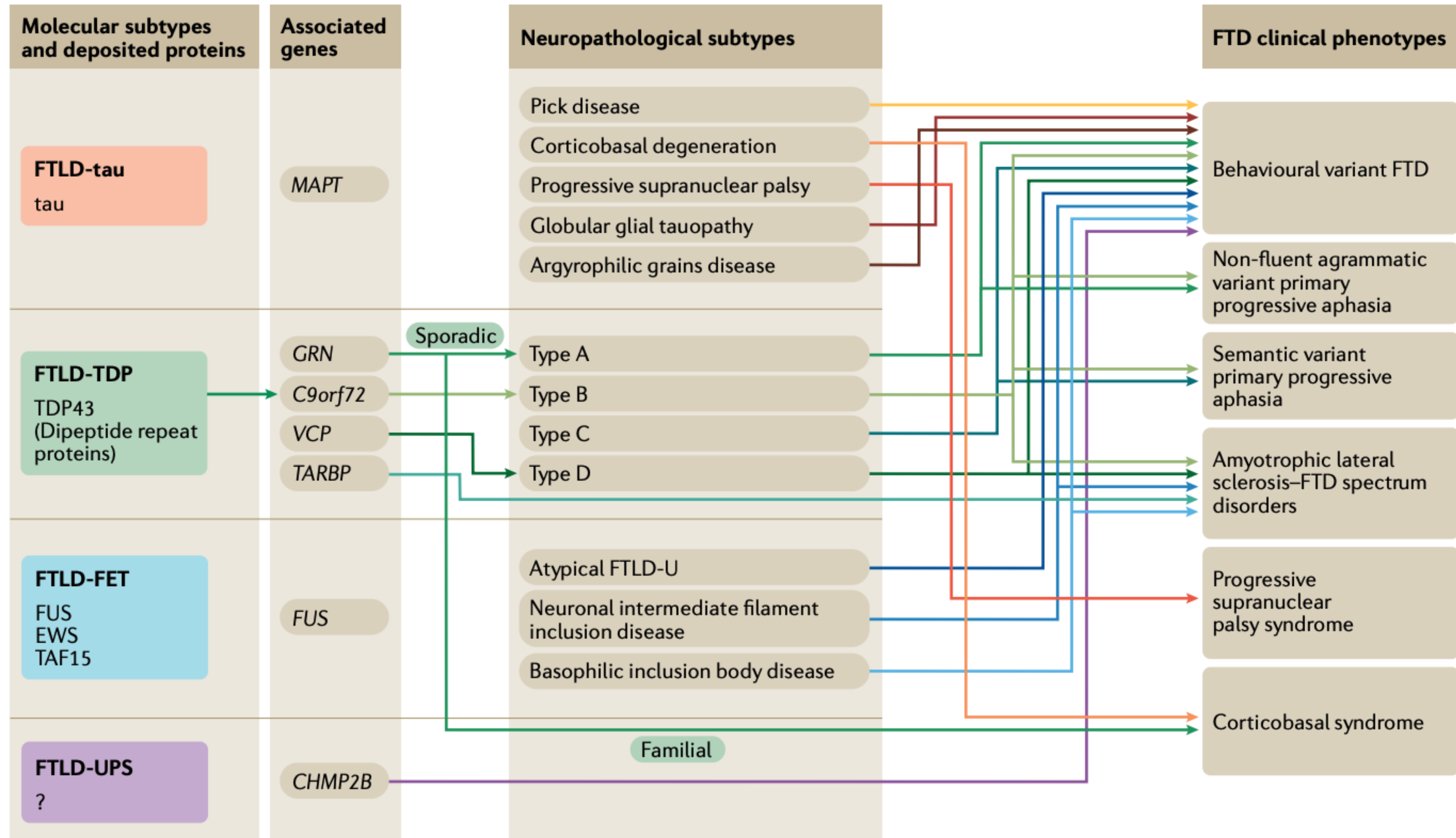
Bijkomende kenmerken

- Re: prosopagnosie
- Li: episodische geheugenstoornis

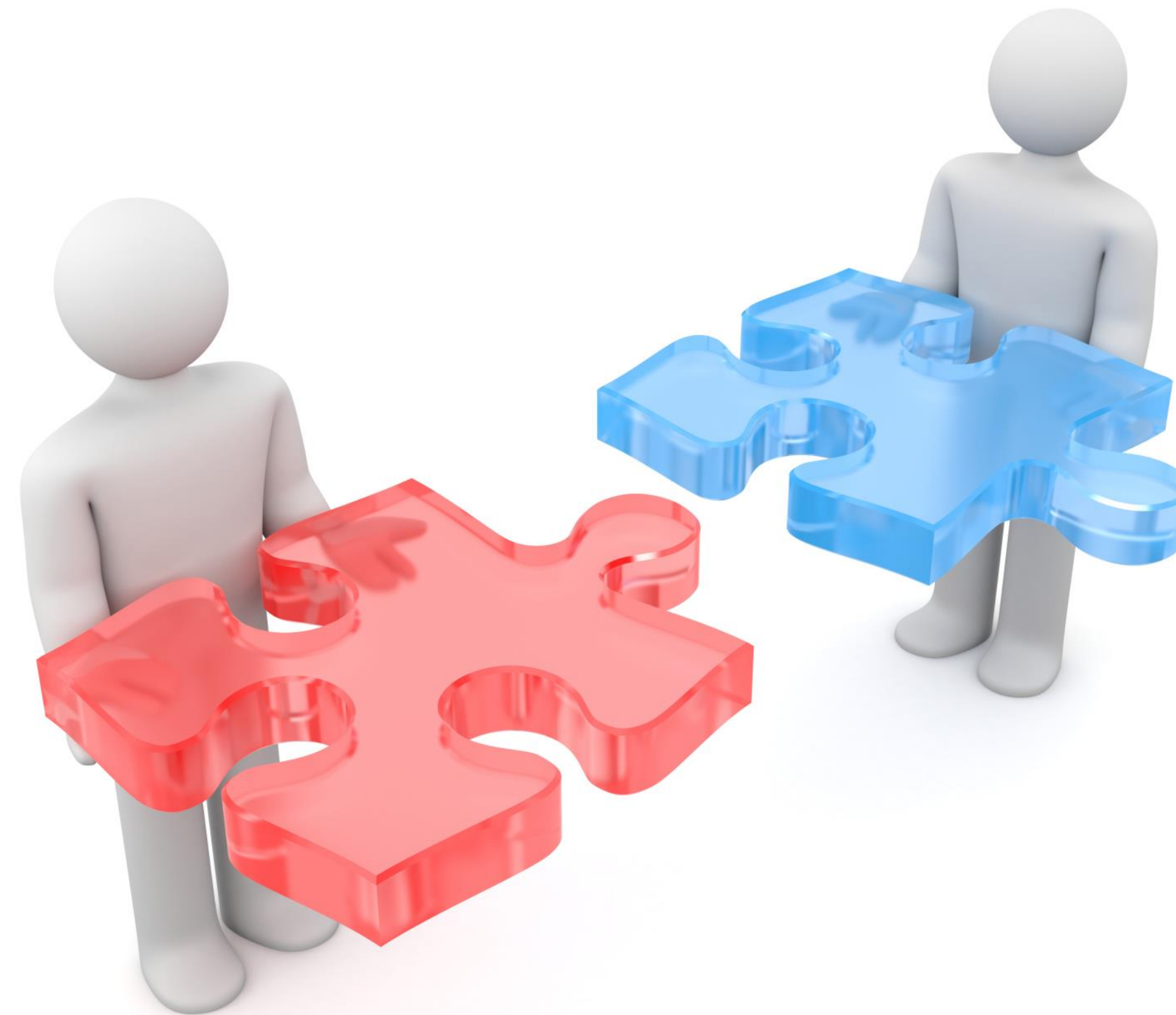
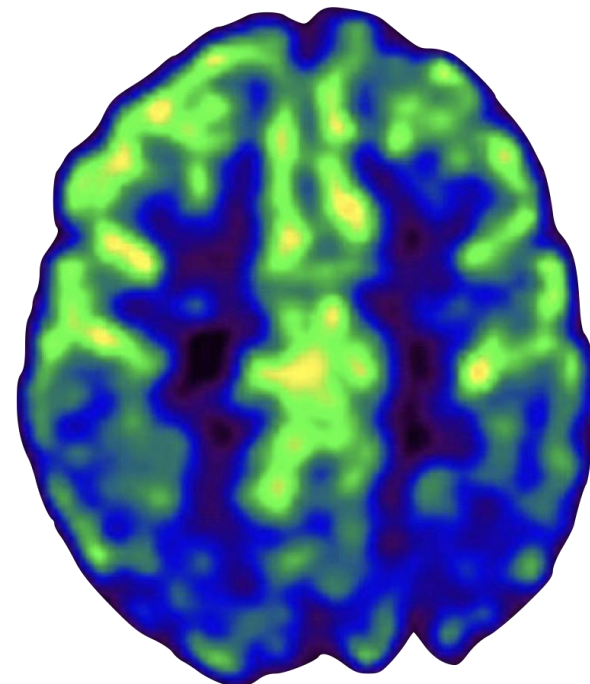
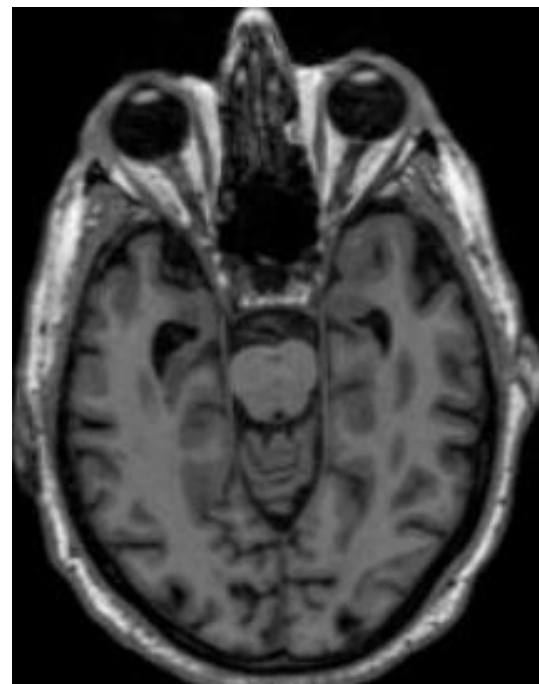

Acta Neuropathologica 2019; 138: 751-770

FTD varianten

Diagnose

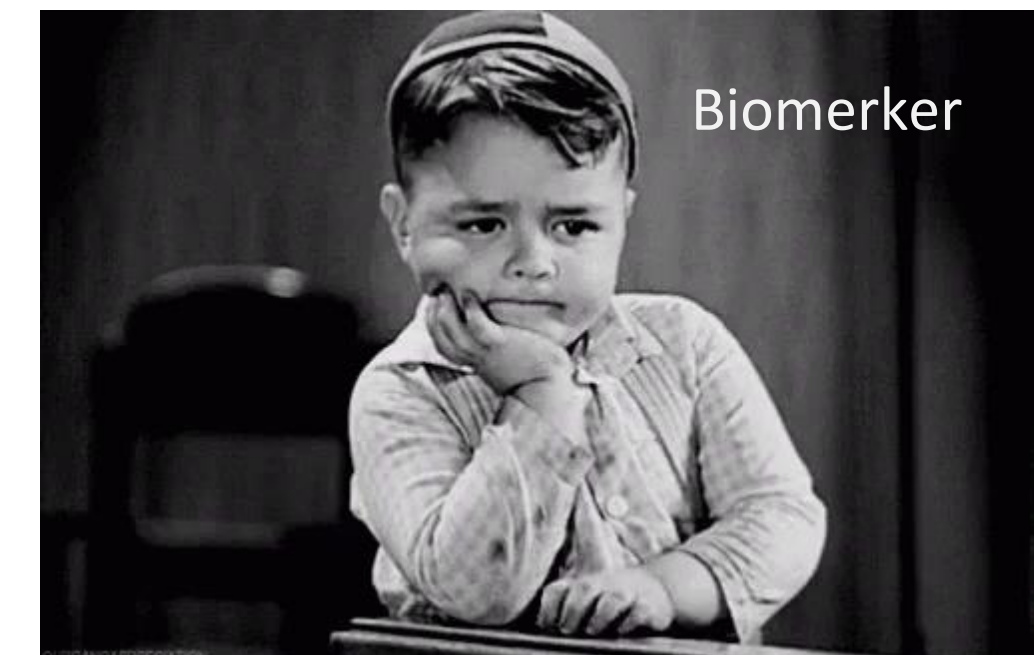

Concordantie:

1. ZvA –30% andere pathologie
2. bvFTD – 7-20% ZvA pathologie

J Neuropathol Exp Neurol 2012; 71(4): 266-73

Lancet Neurol 2021; 20: 222-34

Biomarker

In bloed of hersenvocht:

Degeneratie

- GFAP
- Neurofilament-light

Ziekte specifiek

- Amyloïd
- Tau / p-tau
- Alfa-Synucleïne
- TDP-43

Conclusie

Ook jonge mensen kunnen getroffen worden door dementie!

10 vroegkenmerken

$\pm \frac{1}{4}$

Functioneel
Cognitieve
Stoornis

Vaker varianten van ZvA of FTD met andere kenmerken.

Varianten vertonen onderling pathologisch overlap.

Noodzaak voor een nieuwe biomarker.

Andere bronnen

www.alzheimer-nederland.nl

www.kcdementieopjongeleeftijd.nl

www.samendementievriendelijk.nl

www.jongdementie.info